

Näringsutskottets betänkande

1980/81:19

över proposition 1980/81:49 om stöd för åtgärder för att ersätta olja, m. m., jämte motioner

Ärendet

I proposition 1980/81:49 (industridepartementet) har regeringen föreslagit riksdagen att

1. antaga förslag till lag om ändring i lagen (1973:1216) om särskild beredskapsavgift för oljeprodukter,
2. antaga förslag till lag om ändring i lagen (1961:372) om bensinskatt,
3. godkänna de grunder för stöd till åtgärder för att ersätta olja eller spara energi som föredragande statsrådet har förordat,
4. medge att de inkomster som svarar mot den föreslagna höjningen av den särskilda beredskapsavgiften för oljeprodukter får fonderas hos riksgäldskontoret och disponeras i enlighet med vad föredragande statsrådet har förordat.

Med anledning av propositionen har väckts tre motioner, som redovisas i det följande (s. 2).

Skatteutskottet, som beretts tillfälle att yttra sig i ärendet, har enligt ett protokollsutdrag tillstyrkt de i propositionen föreslagna ändringarna av den särskilda beredskapsavgiften för oljeprodukter och av bensinskatten.

Företrädare för Kryotherm AB har inför utskottet lämnat upplysningar i ärendet. Bolaget har också ingett en skrivelse.

Upplysningar om vissa befintliga stödformer för energibesparande åtgärder m. m. lämnas i bilaga (s. 12).

Propositionen

I propositionen föreslås att ett nytt stödsystem införs för åtgärder för att ersätta olja eller spara energi. Syftet med det föreslagna stödet är att stimulera introduktion och kommersialisering av åtgärder som snabbt kan minska oljeberoendet. Detta innebär att stödet inriktas på åtgärder som kan få effekt från nu till år 1990 och åren närmast därefter.

Stödet skall inriktas på teknik som baseras på varaktiga, helst inhemska och förnybara, energikällor med minsta möjliga miljöpåverkan. Därmed avses teknik som baseras bl. a. på solenergi, torv, flis, biomassa eller kol samt teknik för framställning av syntetiska bränslen eller för energiförädling av tunga råoljor, m. m. Även vissa åtgärder inom miljöområdet föreslås kunna stödjas.

Stödet föreslås normalt utgå i form av lån med förmånliga villkor. I fall där de tekniska risker som är förknippade med en åtgärd är stora skall bidrag kunna utgå. Villkorliga lån, där återbetalningen görs beroende av att en åtgärd blir lönsam, bör enligt propositionen kunna ges när riskerna är höga. Lån föreslås kunna lämnas utan att krav på säkerhet ställs.

I propositionen föreslås att stödverksamheten inrättas den 1 januari 1981 och att den finansieras genom en avgift på oljeprodukter. Denna avgift skall enligt propositionen tas ut genom att den särskilda beredskapsavgiften för oljeprodukter fr. o. m. den 1 januari 1981 höjs med 24 kr. per kubikmeter olja. De ökade inkomsterna skall tillföras en särskild fond, benämnd oljeersättningsfonden. Avgiftshöjningen beräknas medföra att ca 500 milj. kr. ställs till förfogande för stödverksamheten under det första året. För den första treårsperioden beräknas stödbehovet uppgå till 1 700 milj. kr.

I avvaktan på ett ställningstagande till myndighetsorganisationen inom energiområdet lämnas frågan om den föreslagna stödverksamhetens organisation öppen. I propositionen anmäls att en kommitté kommer att tillkallas för att t. v. handha verksamheten.

Lagförslagen finns på s. 3 f. i propositionen.

Motionerna

De motioner som har väckts med anledning av propositionen är följande:

1980/81:142 av Ivar Franzén m. fl. (c), vari hemställs att riksdagen beslutar

1. att som femte grupp i förteckningen över objekt som kan få stöd från oljeersättningsfonden införa anläggningar och förändringar av anläggningar som syftar till att ta till vara och kvalitetsförbättra energi av låg kvalitet,
2. att hemställa att regeringen skyndsamt låter utreda hur befintliga värmesystem bäst och billigast skall anpassas till lägre temperaturer,

1980/81:143 av Johan Olsson m. fl. (c), vari hemställs att riksdagen beslutar

1. att minimigränsen för stödets andel sätts till 50 000 kr.,
2. att rätten att besluta om stöd under 300 000 kr. decentraliseras till lantbruksnämnderna vad avser jordbruks- och trädgårdsnäringarna och till de regionala utvecklingsfonderna vad avser små och medelstora företag,
3. att rådgivning inom energifrågor även omfattar jordbruks- och trädgårdsnäringarna,

1980/81:144 av Ingvar Svanberg m. fl. (s), vari hemställs att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande de allmänna riktlinjerna för stödet,
2. som sin mening ger regeringen till känna att statens industriverk (SIND) skall handha den nya fondens verksamhet.

Utskottet

Samhället har under 1970-talet vidtagit en rad åtgärder för att spara energi och för att ersätta olja med andra bränslen. Inom ramen för det stöd till energibesparande åtgärder som infördes år 1974 har lån och bidrag lämnats för åtgärder inom bostäder samt statliga, kommunala och landstingskommunala byggnader. Totalt har t. o. m. budgetåret 1980/81 ca 7 835 milj. kr. avsatts för dessa ändamål, däri inberäknat lån till experimentbyggnader inom energiområdet. Vidare har till energibesparande åtgärder inom näringslivet ca 1 390 milj. kr. anvisats under samma period för åtgärder i näringslivets byggnader, processer m. m., till prototyper och demonstrationsanläggningar samt till åtgärder rörande små vattenkraftverk och åtgärder inom trädgårdsnäringsringen. Sedan år 1975 lämnas även bidrag till rådgivnings- och utbildningsverksamhet i energifrågor.

Förslagen i propositionen går ut på en viss omläggning av formerna för och finansieringen av samhällets bidrag till energibesparande åtgärder inom näringslivet.

I propositionen uttalas att det trots de stora satsningarna i vissa fall har visat sig svårt att uppnå en bredare tillämpning av såväl teknik som finns tillgänglig sedan länge som relativt nyutvecklad teknik. Det finns flera skäl härtill. De nuvarande stödformerna är i vissa fall inte lämpliga. Företagen och kommunerna kan också dra sig för att ta kommersiella risker, i synnerhet i de fall då kostnaderna för utveckling är höga. För att mera effektiva stödformer skulle åstadkommas fick oljeersättningsdelegationen (OED) år 1979 i uppdrag att utreda möjligheterna att finansiera investeringar i energiteknik som syftar till att snabbt minska oljeberoendet. I rapporten (Ds I 1979:17) "Finansiering av energiteknik för oljeersättning. Förslag till komplettering av nuvarande statliga stödformer" lade OED fram vissa riktlinjer för ett nytt stödsystem och finansieringen härav. Förslagen i propositionen bygger i huvudsak på OED:s synpunkter och överväganden.

Det nya stödsystem som föreslås träda i funktion från den 1 januari 1981 innebär grundläggande förändringar och komplettering av det nuvarande stödet till energibesparande åtgärder i näringslivet. Statsbidrag till energibesparande åtgärder i näringslivets byggnader och processer skall inte lämnas efter utgången av år 1980 med undantag för trädgårdsnäringsbyggnader. Däremot kompletteras stödet till prototyper och demonstrationsanläggningar. I fortsättningen skall fyra grupper av objekt kunna stödjas, nämligen prototyper och demonstrationsanläggningar, investeringar i fullskalanläggningar med stora kommersiella risker, speciella investeringar i fullskalanläggningar med måttliga kommersiella risker samt vissa energibesparande åtgärder i befintliga byggnader och processer inom näringslivet.

Inom den fjärde gruppen skall stöd kunna ges endast till vissa spillvärme-

projekt och till åtgärder rörande små vattenkraftverk.

I propositionen uttalas att stödet bör inriktas på att stimulera introduktion och kommersialisering av åtgärder som snabbt kan minska oljeberoendet, dvs. kan få effekt från nu till år 1990 och åren närmast därefter. Det skall i huvudsak ges i form av lån på fördelaktiga villkor. Bidrag skall dock kunna lämnas för åtgärder som kan medföra tekniska risker, dvs. prototyper och demonstrationsanläggningar.

Behovet av medel beräknas uppgå till ca 500 milj. kr. för det första verksamhetsåret och för den första treårsperioden till totalt ca 1 700 milj. kr. Det nya stödsystemet föreslås bli finansierat genom en avgift på oljeprodukter. Detta skall ske på så sätt att den särskilda beredskapsavgiften för oljeprodukter fr. o. m. den 1 januari 1981 höjs med 24 kr. per kubikmeter olja. De ökade inkomsterna skall tillföras en särskild fond, oljeersättningsfonden. Denna fond skall konstrueras så, att de lånemedel som så småningom återbetalas kan användas för ny utlåning. I detta sammanhang erinrar föredraganden om att en särskild beredskapsavgift i dag tas ut för motoralkoholer. Han anför att det från beredskapssynpunkt f. n. saknas skäl att lagra sådana drivmedel. Med hänvisning härtill föreslås att i lagen (1973:1216) om särskild beredskapsavgift för oljeprodukter skall införas en särskild bestämmelse som innebär att sådan avgift inte skall utgå för motoralkoholer. Som en konsekvens härav förordas att skatten på motoralkoholer höjs så att den uppgår till hälften av skatten på bensin, dvs. med 8 öre per liter.

Inga invändningar har rests mot förslaget om inrättande av oljeersättningsfonden och om formerna för att finansiera fondens verksamhet. Skatteutskottet, som har yttrat sig till näringsutskottet, tillstyrker de i propositionen föreslagna ändringarna av den särskilda beredskapsavgiften för oljeprodukter och av bensinskatten. Med hänvisning till vad som anförts tillstyrker näringsutskottet regeringens förslag om inrättande och finansiering av oljeersättningsfonden.

De allmänna grunder i fråga om *stödet avgränsning och syfte* som anges i propositionen granskas i två motioner.

I motion 1980/81:142 yrkas att riksdagen skall besluta att "som femte grupp i förteckningen som kan få stöd från oljeersättningsfonden införa anläggningar och förändringar av anläggningar som syftar till att ta till vara och kvalitetsförbättra energi av låg kvalitet". Motionärerna menar att elström, som har hög energikvalitet, bör användas till att via värmepumpar förädla billig energi med låg kvalitet. En kraftig satsning på utbyggnad av ett system med värmepumpar skulle, säger motionärerna, ge många nya arbetstillfällen och bidra till teknisk utveckling.

Utskottet vill framhålla att den i propositionen valda indelningen av stödsystemet i fyra olika grupper av objekt utgår från det tekniska eller kommersiella risktagande som olika åtgärder kan föra med sig. Inom varje

grupp av objekt finns det alltså möjligheter att lämna stöd till en rad konkreta energibesparande åtgärder. Stödet skall ha en klart energipolitisk inriktning. Detta innebär att stöd bör ges till teknik som grundas på varaktiga, helst förnybara och inhemska energikällor med minsta möjliga miljöpåverkan. Stöd bör ges till exempelvis teknik som baseras på solenergi, torv, flis, biomassa och kol samt teknik för framställning av syntetiska bränslen. Särskilt understryks att teknik som grundas på inhemska bränslen bör prioriteras. Bland de åtgärder som särskilt nämns såsom angelägna att understödja märks anläggningar för omvandling och distribution av energi och anläggningar för utvinning, bearbetning och hantering av olika energislag, inkl. investeringar i infrastruktur. I propositionen framhålls även att större värmepumpar och system för energilagring bör kunna bli aktuella för stöd.

I detta sammanhang vill utskottet framhålla följande. Omläggningen av stödsystemet bör ses mot bakgrund av det faktum att oljeprishöjningarna under de senaste åren har medfört att det i många fall är ekonomiskt intressant för företagen att genomföra investeringar i oljebesparande åtgärder. Incitament i form av bidrag är därför inte nödvändiga för att få näringslivet att hushålla med energi. De erfarenheter som har dragits av det hittillsvarande systemet visar även på att de största oljebesparingarna har åstadkommit i de stora projekten. Det hittillsvarande bidraget skall enligt förslag i proposition 1980/81:20 om besparingar i statsverksamheten m. m. ersättas med ytterligare stödåtgärder för att genom information, utbildning och rådgivning få näringslivet självt att ta ett ökande ansvar för att hushålla med energi. Syftet med fonden är att stödja introduktion och kommersialisering av teknik som snabbt kan ersätta olja och spara energi. För att dessa mål skall uppnås torde långivningen i den praktiska tillämpningen undantagsvis komma att omfatta även teknik i vissa processer.

Mot här angiven bakgrund konstaterar utskottet att sådana anläggningar som avses i motionen bör kunna uppfylla kriterierna för stöd. Utskottet avstyrker därför motion 1980/81:142 i här aktuell del.

I motion 1980/81:144 uttalas att ett kraftfullt stöd till investeringar i teknik som kan ersätta olja är en viktig del i den plan och det program för oljeersättning som snarast måste utarbetas. Motionärerna godtar förslagen i propositionen om det nya stödsystemets utformning och finansiering. De önskar dock att riksdagen skall göra vissa uttalanden om de allmänna grunderna för stödet. Objekt som enligt motionärerna bör stödjas är bl. a. anläggningar för omvandling och distribution av energi, anläggningar och utrustning för utvinning, bearbetning och hantering av olika energislag, sådan teknik för energiförädling som grundas på att tunga oljor och restolja från raffinaderierna utnyttjas, utrustning för miljöskyddsåtgärder, t. ex. rökgasavsvavling samt olika metoder för att utnyttja torv och "skogsenergi". Utskottet konstaterar att motionärernas syn på stödsystemets omfattning helt överensstämmer med vad som anges i propositionen. Samtliga de

nämnda åtgärdstyperna omfattas enligt propositionen av stödsystemet.

I fråga om kol uttalar motionärerna viss oro för att ett kraftigt stöd kommer att ges till en massiv kolintroduktion, trots att regeringen ännu inte har presenterat riktlinjer för den svenska kolanvändningen. Fonden bör, anser de, särskilt stimulera introduktionen av inhemska, förnybara energikällor. Den bör medverka till att användarna får ökade företagsekonomiska motiv att satsa på sådana energikällor i stället för på kol. I propositionen anförs att man i stödverksamheten bör prioritera teknik som grundas på varaktiga, helst förnybara och inhemska energikällor med minsta möjliga miljöpåverkan. I fråga om kol understryks att det är av stort värde om stödet kan omfatta introduktion av viss nyutvecklad utrustning för miljöskyddsåtgärder, t. ex. rökgasavsvavling.

Det är enligt utskottets mening viktigt att alla möjligheter att snabbt ersätta olja och att hushålla med energi tas till vara. Regeringen bör i sina avvägningar mellan olika investeringar prioritera åtgärder som syftar till att stödja inhemska bränslen framför kol. Utskottet instämmer därför med motionärerna i att ett kraftigt stöd till en introduktion av kol i stor skala inte bör ges. Att så skall ske är uppenbarligen inte avsikten med förslagen i propositionen. De allmänna grunder som anges i propositionen och de som föreslås i motion 1980/81:144 har i allt väsentligt samma innebörd. Utskottet tillstyrker sålunda den i propositionen förordade inriktningen av stödsystemet. Härigenom tillgodoses i allt väsentligt även motionärernas önskemål.

I detta sammanhang tar utskottet upp förslaget i motion 1980/81:142 att regeringen skyndsamt skall låta utreda hur man bäst och billigast skall *anpassa befintliga värmesystem till lägre vattentemperaturer*. I sin motivering anknäver motionärerna till önskemålet om en satsning på värmepumpar. De säger att temperaturen i värmesystemen måste sänkas, om värmepumpar skall kunna utnyttjas effektivt. Denna fråga har behandlats av elanvändningskommittén. I betänkandet (Ds I 1980:22) El och olja föreslår kommittén bl. a. att tillkommande vattenburna system skall dimensioneras för lågtemperatur. Den nuvarande temperaturen i radiatorerna, 80°–60°, bör sänkas till 60°–40°. Härigenom underlättas, bedömer kommittén, utnyttjandet av direkt solvärme, spillvärme och värmepumpar.

Med hänsyn härtill räknar utskottet med att det problem som aktualiseras i motionen uppmärksammas av berörda myndigheter. Utskottet finner inte skäl för en sådan framställning till regeringen som motionärerna begär.

Verksamheten med *utbildning och rådgivning i energibesparande syfte* är av betydelse för att stimulera näringslivet att vidta lämpliga energisparåtgärder. Avsikten är att denna verksamhet skall intensifieras. I propositionen uttalar att det finns goda skäl för en betydande satsning på rådgivning inom energiområdet vad gäller främst mindre och medelstora företag. Det anges som naturligt att de regionala utvecklingsfonderna även i fortsättningen utgör basen för den rådgivningsverksamhet inom energiområdet som är

riktad mot näringslivet. Denna verksamhet skall framgent finansieras via oljeersättningsfonden.

Utskottet vill för sin del understryka betydelsen av denna rådgivningsverksamhet.

I motion 1980/81:143 önskas att rådgivningen i energifrågor även skall omfatta jordbruks- och trädgårdsnäringarna. Enligt vad utskottet erfarit lämnas redan nu i viss utsträckning sådan rådgivning. Denna fråga behandlades i en interpellationsdebatt den 5 december 1980. I sitt svar på en interpellation (1980/81:29) av Ulla Ekelund (c) om jordbrukets och trädgårdsnäringens energiförsörjning anförde jordbruksminister Anders Dahlgren bl. a. följande.

Lantbruksstyrelsen och lantbruksnämnderna administrerar i dag stödet till energisparande åtgärder inom trädgårdsnäringen. Stöd till sådana åtgärder inom jordbruket sköts av industriverket och utvecklingsfonderna. Samråd med lantbruksnämnderna förekommer därvid vanligen.

Intresset för hushållning med energi är mycket stort inom jordbruket. Detta gäller både möjligheterna att ta till vara de outnyttjade energiresurser som finns inom jordbruket och möjligheterna att spara energi genom minskad förbrukning. Detta intresse visar sig särskilt när det gäller efterfrågan på information och rådgivning. Jag måste konstatera att varken lantbruksnämnderna eller andra organ i dag kan tillgodose denna efterfrågan.

I olika sammanhang har konstaterats att rådgivningen är ett av de medel som är effektivast när det gäller att få hushåll och företag att spara energi. Detta är en av anledningarna till att regeringen i propositionen om stöd för åtgärder för att ersätta olja, m. m. föreslagit en betydande satsning på rådgivning inom energiområdet i fråga om främst mindre och medelstora företag. Som aviserats i denna proposition kommer behovet av medel och närmare riktlinjer för rådgivningsverksamheten att tas upp i den energipolitiska propositionen. I det sammanhanget kommer frågan om resurser för en ökad energirådgivning till jordbruket och trädgårdsnäringen att behandlas.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet ifrågavarande yrkande i motion 1980/81:143.

Den *stödfom* som enligt propositionen normalt kan komma i fråga är lån. Bidrag bör förekomma endast för projekt med stora tekniska risker. Föredraganden understryker att det är av stor betydelse att den som vill genomföra investeringar eller mindre åtgärder inom detta område visar sin tro på och sitt intresse för projekten. Stödet bör därför inte vara den enda finansieringskällan i ett projekt. Vidare bör stödets andel av en investering räknas på totalinvesteringen, varvid merinvesteringen – när den kan beräknas – bör utgöra en övre gräns för lånet. Följande riktlinjer för stöd till olika slags projekt lämnas. För prototyper och demonstrationsanläggningar skall stödet kunna uppgå till högst 75 % och för övriga åtgärder till högst 50 %. Villkorliga lån och bidrag skall reserveras för projekt med betydande risker – främst då prototyper och demonstrationsanläggningar. Även för

fullskalanläggningar bör villkorslån kunna utgå, då de kommersiella riskerna är betydande. Enligt propositionen är det väsentligt att stödverksamheten koncentreras till projekt av någorlunda stor omfattning. Stödet bör därför avse projekt där stödets andel av investeringskostnaden uppgår till minst 300 000 kr. I vissa fall skall dock undantag från denna undre gräns kunna medges. I propositionen anges att detta kan bli aktuellt när det kan bedömas att den tänkbara marknaden och den beräknade effekten av stödet är mycket stor.

Enligt motion 1980/81:143 är den föreslagna undre gränsen alltför hög. Motionärerna påpekar att denna gräns innebär att lån i allmänhet inte kan erhållas för investeringar under 600 000 kr. De säger att en betydande del av nytänkandet på energiområdet sker i små och medelstora företag, i jordbruket och i trädgårdsnäringen. Med den föreslagna gränsdragningen befarar motionärerna att åtskilliga intressanta projekt inte kommer till stånd. I motionen föreslås därför att gränsen för stödets andel av investeringskostnaderna skall sättas till 50 000 kr.

Enligt utskottets mening talar starka skäl för motionärernas förslag. En viktig uppgift för både samhälle och näringsliv är att på allt sätt söka främja ny energiteknik för att därigenom bidra till att minska oljeberoendet. I många fall är det, som motionärerna framhåller, i de mindre och medelstora företagen som ett nytänkande sker och innovationer kommer fram. En sänkning av den undre gränsen skulle även kunna innebära att marknaden för energisparande utrustning, t. ex. av typ värmepumpar, skulle komma att öka. Tyngdpunkten i stödverksamheten bör normalt ligga på stora projekt, men utskottet förordar att lån skall kunna lämnas ner till en gräns av 50 000 kr. Utskottet föreslår att riksdagen gör ett uttalande av denna innebörd.

I fråga om *organisationen* för stödverksamheten redovisas i propositionen att OED har föreslagit att stödet skulle knytas till industriverket. Föredraganden anser att stödet är ett viktigt energipolitiskt styrmedel och räknar med att det skall få stor genomslagskraft. Med hänsyn härtill måste organisationsfrågan ses i ett större sammanhang tillsammans med övriga organisationsfrågor inom området, uttalar han. Han hänvisar även till att de förslag som utredningen om myndighetsorganisationen på energiområdet har lagt fram f. n. bereds inom regeringskansliet. I avvaktan på ett kommande ställningstagande till organisationsfrågan inom energiområdet föreslås nu en tillfällig organisation i form av en kommitté, som är tänkt att fungera under år 1981. Avsikten är att kommittén skall tillkallas inom kort för att bl. a. utarbeta närmare anvisningar för tillämpningen av det nya stödsystemet. Efter den 1 januari 1981 skall kommittén även handha stödverksamheten. Denna lösning av organisationsfrågan avvisas i motion 1980/81:144. Motionärerna hänvisar till OED:s förslag och till att huvudparten av remissinstanserna har tillstyrkt att industriverket skulle svara för stödverksamheten. I väntan på beslut om ny myndighetsorganisation på

energiområdet är det enligt motionärerna viktigt att det nya stödsystemet kan bli ett handlingskraftigt instrument i energipolitiken. De anser vidare att fondens möjligheter att snabbt kunna fungera effektivt skulle allvarligt försämrats om man tillskapar en ny organisation i stället för att utnyttja den kunskap och organisation som finns inom industriverket. Motionärerna förordar sålunda att industriverket skall handha oljeersättningsfondens verksamhet.

Det skäl som i propositionen ges för lösningen med en temporär organisation är att man genom att välja en sådan inte föregriper ett kommande ställningstagande till myndighetsorganisationen på energiområdet. I propositionen aviseras att förslag i denna fråga kommer att utarbetas under år 1981. Utskottet kan mot här angiven bakgrund tillstyrka att en särskild kommitté får i uppdrag att handha stödverksamheten på energiområdet. Kommitténs uppgifter är tidsbegränsade. Syftet med dess tillsättande är att underlätta en framtida helhetslösning av organisationen på energiområdet. Utskottet finner det angeläget att den erfarenhet som redan finns företrädd inom statsförvaltningen tillvaratas i största möjliga utsträckning. Det är enligt utskottets mening angeläget att oljeersättningsfonden verkligen kan fungera effektivt från början. Avsikten är att fonden skall svara för stödverksamheten redan från den 1 januari 1981, dvs. inom mindre än en månad. Detta förutsätter att fonden nära samarbetar med industriverket. Det är viktigt att fonden kan repliera på de erfarenheter och den kunskap på detta område som finns inom industriverket. Riksdagen bör genom ett särskilt uttalande ansluta sig till vad utskottet här anfört om fondens organisation och verksamhet.

I motion 1980/81:143 önskas en decentralisering av *rätten att besluta om stöd* under 300 000 kr. Motionärerna förordar att lantbruksnämnderna får sådan rätt när det gäller jordbruks- och trädgårdsnäringsarna och de regionala utvecklingsfonderna när det gäller små och medelstora företag.

Som utskottet nyss har redovisat bereds frågan om myndighetsorganisationen och därmed sammanhängande frågor f. n. inom regeringskansliet med sikte på att förslag skall föreläggas riksdagen under det kommande året. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet ifrågavarande motionsyrkande.

Vad som i övrigt anförs och föreslås i propositionen har inte gett utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Utskottet hemställer

1. beträffande *finansiering av oljeersättningsfonden* att riksdagen med bifall till proposition 1980/81:49 momenten 1, 2 och 4
 - a) antar förslaget till lag om ändring i lagen (1973:1216) om särskild beredskapsavgift för oljeprodukter,
 - b) antar förslaget till lag om ändring i lagen (1961:372) om bensinskatt,

- c) medger att de inkomster som svarar mot den föreslagna höjningen av den särskilda beredskapsavgiften för oljeprodukter får fonderas hos riksgäldskontoret och disponeras i enlighet med vad som förordas i propositionen.
2. beträffande *stödets avgränsning*
att riksdagen med bifall till proposition 1980/81:49 moment 3 i ifrågavarande del och med avslag på motion 1980/81:142 yrkande 1 godkänner i propositionen angivna grunder.
 3. beträffande *stödets syfte*
att riksdagen med bifall till proposition 1980/81:49 moment 3 i ifrågavarande del och med anledning av motion 1980/81:144 yrkande 1 godkänner i propositionen angivna grunder.
 4. beträffande *utredning om anpassning av värmesystem till låga vattentemperaturer*
att riksdagen avslår motion 1980/81:142 yrkande 2.
 5. beträffande *rådgivning inom energiområdet*
att riksdagen
 - a) med bifall till proposition 1980/81:49 moment 3 i ifrågavarande del godkänner i propositionen angivna grunder,
 - b) avslår motion 1980/81:143 yrkande 3.
 6. beträffande *stödets utformning*
att riksdagen med anledning av proposition 1980/81:49 moment 3 i ifrågavarande del och med bifall till motion 1980/81:143 yrkande 1 godkänner av utskottet angivna grunder.
 7. beträffande *oljeersättningsfondens organisation*
att riksdagen med bifall till proposition 1980/81:49 moment 3 i ifrågavarande del och med avslag på motion 1980/81:144 yrkande 2 godkänner i propositionen angivna grunder och därvid som sin mening ger till känna vad utskottet anfört.
 8. beträffande *rätten att besluta om stöd*
att riksdagen avslår motion 1980/81:143 yrkande 2.
 9. beträffande *grunder i övrigt för stödet*
att riksdagen med bifall till proposition 1980/81:49 moment 3 i ifrågavarande del godkänner i propositionen angivna grunder i den mån de inte omfattas av utskottets hemställan under 2, 3 och 5-7.

Stockholm den 9 december 1980

På näringsutskottets vägnar
INGVAR SVANBERG

Närvarande: Ingvar Svanberg (s), Johan Olsson (c), Erik Hovhammar (m), Nils Erik Wååg (s), Margaretha af Ugglas (m), Lilly Hansson (s), Birgitta Hambræus (c), Lennart Pettersson (s), Bengt Sjönell (c), Rune Jonsson (s), Hadar Cars (fp), Wivi-Anne Radesjö (s), Birgitta Johansson (s), Christer Eirefelt (fp) och Lennart Blom (m).

Reservation

Oljeersättningsfondens organisation (mom. 7)

Ingvar Svanberg, Nils Erik Wååg, Lilly Hansson, Lennart Pettersson, Rune Jonsson, Wivi-Anne Radesjö och Birgitta Johansson (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Det skäl" och slutar med "och verksamhet" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill understryka betydelsen av att oljeersättningsfonden från början kan fungera smidigt och effektivt. Med den lösning som valts i propositionen finns det stor risk för att det kommer att uppstå en svacka i stödverksamheten. De frågor som den i propositionen föreslagna kommittén skall syssla med handläggs nu av industriverket. Kommittén skall börja arbete inom mindre än en månad. Inom industriverket har samlats kunskap om de aktuella stödåtgärderna och erfarenheter av effekten av olika energibesparande åtgärder. I detta sammanhang vill utskottet framhålla att stödverksamheten har en nära koppling till andra energipolitiska åtgärder, inte minst kommunernas energiplanering. Industriverket följer kommunernas verksamhet på detta område och har alltså den samlade överblicken häröver. Vidare skall verket enligt propositionen även fortsättningsvis svara för stödet till utbildnings- och rådgivningsverksamheten. Utskottet finner det inte lämpligt att en tillfällig organisation inrättas för att under ett års tid handha stödverksamheten. Även om kommittén kommer att i stor utsträckning repliera på de resurser som finns inom industriverket innebär dock förslaget i propositionen att ytterligare ett organ tillskapas på energiområdet. Utskottet kan inte inse att lösningen med en särskild kommitté skulle underlätta statsmakternas kommande ställningstagande till frågan om myndighetsorganisationen på energiområdet. Därför föreslår utskottet att industriverket skall handha administrationen av oljeersättningsfonden.

dels att utskottet under 7 bort hemställa

7. beträffande *oljeersättningsfondens organisation* att riksdagen med avslag på proposition 1980/81:49 moment 3 i ifrågavarande del och med bifall till motion 1980/81:144 yrkande 2 godkänner av utskottet angivna grunder.

Vissa befintliga stödformer för energibesparande åtgärder m. m.

Ekonomiska ramar och anslag

Stödform	Milj. kr.
<i>Energiforskningsprogrammet</i>	
Anvisat 1980/81	301,5
Avsatt 1975/76–1980/81	1 192,8
<i>Energisparstöd till bostäder</i>	
Bidrags- och låneram 1980/81	1 175,0
Planeringsreserv 1980/81	640,0
Avsatt 1974/75–1980/81	5 484,8
<i>Energisparbidrag till allmänna samlingslokaler</i>	
Bidragsram 1980/81	10,0
Avsatt 1974/75–1980/81	50,0
<i>Energisparstöd till statliga byggnader</i>	
Bidragsram	10,0
Avsatt 1974/75–1980/81	150,0
<i>Energisparstöd till kommunala och landstingskommunala byggnader</i>	
Bidrags- och låneram 1980/81	125,0
Avsatt 1974/75–1980/81	340,0
<i>Stöd till energiinriktad experiment- och demonstrationsverksamhet inom bostäder m. m.</i>	
Utveckling och demonstration	
Stödram 1980/81	15,0
Avsatt 1975/76–1980/81	62,1
Lån till experimentbyggnader	
Utlåningsram 1980/81	31,0
Avsatt 1977/78–1980/81	122,5
<i>Energisparstöd till trädgårdsnäringen</i>	
Anvisat 1980/81	8,0
Avsatt 1974/75–1980/81	32,0
<i>Energisparstöd till näringslivet</i>	
Energisparbidrag till näringslivets byggnader och processer	
Anvisat 1980/81	117,0
Avsatt 1974/75–1980/81	984,0
Bidrag till prototyper och demonstrationsanläggningar	
Anvisat 1980/81	100,0
Avsatt 1975/76–1980/81	377,0
<i>Utbildningsåtgärder inom lokaluppvärmningsområdet, industriella processer m. m. samt rådgivning till mindre och medelstora företag</i>	
Anvisat 1980/81	6,0
Avsatt 1975/76–1980/81	27,8

Beviljade bidrag till prototyper och demonstrationsanläggningar 1 juli 1975 till 1 december 1980

Bidrag (kr)	Antal projekt (st)	Totalt beviljat bidrag (Mkr)	Energi-besparing (toe)	Energi-besparing ¹ angiven enbart för
< 50 000	49	1,24	989	28 projekt
50 000–100 000	23	1,53	1 128	17 projekt
100 000–200 000	23	3,22	6 059	17 projekt
200 000–300 000	11	2,57	1 509	7 projekt
> 300 000	92	256,95	254 948	69 projekt
	198	265,51	264 633	138 projekt

¹ Att energibesparingen inte är angiven för samtliga projekt beror på att det väsentliga i PoD-projekt inte är besparingen i den första anläggningen utan den besparingspotential som den nya tekniken skulle kunna medföra.

Källa: Statens industriverk

